

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19.09.1984, sp. zn. 1 Tz 30/84, ECLI:CZ:NS:1984:1.TZ.30.1984.1

Číslo: 12/1986

Právní věta: Finanční prostředky sdružené jednotlivými členy pracovního kolektivu nesoucího čestný název

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 19.09.1984

Spisová značka: 1 Tz 30/84

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Zpronevěra

Předpisy: 140/1961 Sb. § 132 odst. 1 písm. b
§ 139 141/1961 Sb. § 2 odst. 5
§ 2 odst. 6
§ 43 odst. 1
§ 43 odst. 2 40/1964 Sb. § 18 109/1964 Sb. § 14

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ČSR zrušil pravomocný rozsudek okresního soudu v Kladně z 24. března 1983 sp. zn. 2 T 250/83 a přikázal tomuto soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Kladně z 24. března 1983 sp. zn. 2 T 250/83 byl obviněný J. B. uznán vinným kromě jiného trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), c) tr. zák. a odsouzen podle § 132 odst. 2 tr. zák., § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na tři roky, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny, a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu vykonávat ve společenských organizacích funkce, které by byly spojeny s odpovědností za svěřené hmotné prostředky. V dalším bylo rozhodnuto o náhradě škody tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obviněný J. B. povinen zaplatit Závodnímu výboru ROH Oc. 2 Poldi Kladno 24 000 Kčs a národnímu podniku Poldi SONP Kladno 864 Kčs, v obou případech s 3 ím úrokem od 23. února 1983.

Trestnou činnost obviněného shledal okresní soud v tom, že obviněný

- jako pokladník brigády socialistické práce Oc. 2 PH SONP Kladno v době od roku 1981 do konce listopadu 1982 odčerpával z prostředků brigády, které mu byly svěřeny k obhospodařování, postupně peníze v celkové částce 24 000 Kčs ke škodě uvedené brigády socialistické práce a používal je pro svou vlastní potřebu,

- v době od 27. října 1982 do 1. ledna 1983 nedocházel do zaměstnání a žil z peněz získaných výše uvedeným trestným činem; přitom v době do 1. prosince 1982, kdy byl vyňat ze stavu zaměstnanců, bezdůvodně vynechal na svém pracovišti v odlévárně oceli PH SONP Kladno celkem 27 pracovních směn a způsobil, že práci v této době za něho museli vykonávat v přesčasových směnách jiní zaměstnanci, jimž bylo nutno vyplatit na přesčasových příplatcích z prostředků národního podniku Poldi SONP Kladno 864 Kčs.

Rozsudek nabyl právní moci v řízení před okresním soudem jako soudem prvního stupně.

Po uplynutí šestiměsíční lhůty od právní moci (§ 272 tr. ř.) podal ve prospěch obviněného ministr spravedlnosti ČSR proti rozsudku okresního soudu stížnost pro porušení zákona. V mimořádném opravném prostředku ministr spravedlnosti ČSR napadl výrok o vině trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), c) tr. zák. Namítl, že správné posouzení skutku vyžadovalo, aby okresní soud především vyřešil otázku, jakou povahu měl majetek brigády socialistické práce. V této souvislosti poukázal na to, že pokud se do dispozice brigády socialistické práce dostaly prostředky závodního výboru ROH, vznikla jejich odcizením škoda Revolučnímu odborovému hnutí. V případě, že se do dispozice brigády socialistické práce dostaly prostředky z fondu kulturních a sociálních potřeb, byla podle stížnosti pro porušení zákona způsobena jejich odcizením škoda organizaci, tj. národnímu podniku Poldi SONP Kladno. Jestliže však byly odcizeny prostředky, které členové brigády socialistické práce spojili ze svého osobního vlastnictví, byli podle stížnosti pro porušení zákona jejich odcizením poškozeni jednotliví členové brigády socialistické práce. Ministr spravedlnosti ČSR ve stížnosti pro porušení zákona uvedl, že pro posouzení otázky, v jaké výši byla způsobena škoda na majetku v socialistickém vlastnictví a na majetku v osobním vlastnictví členů brigády socialistické práce, nebyly v dosavadním řízení opatřeny dostatečné skutkové podklady. Proto označil výrok o vině trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, podle něhož součástí tohoto majetku byly veškeré zpronevěřené prostředky, za chybný. V návaznosti na to vytkl pochybení okresního soudu i při rozhodování o náhradě škody.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Okresní soud v souladu s provedenými důkazy správně zjistil, že obviněný odčerpával ze svěřených prostředků brigády socialistické práce na svém pracovišti postupně částku 24 000 Kčs, kterou použil pro vlastní potřebu.

Nesprávně však považoval tuto částku za zpronevěřenou ke škodě brigády socialistické práce. Podle Zásad vlády ČSSR a Ústřední rady odborů pro rozvoj, kontrolu, hodnocení a oceňování hnutí brigád socialistické práce z července 1981 jsou brigády socialistické práce v podstatě jen neformální pracovní kolektivy označené vzhledem k výsledkům své činnosti tímto čestným názvem, aniž by však měly právní subjektivitu jako socialistické organizace ve smyslu § 18 obč. zák. a § 14 hosp. zák. Podklad pro závěr, že brigády socialistické práce mají právní subjektivitu, neposkytují ani stanovy ROH (článek 50) nebo jakýkoli akt Ústřední rady odborů. Nedostatek právní subjektivity mimo jiné znamená, že brigády socialistické práce nemohou nabývat vlastnického práva. Proto v případě, že je

trestným činem dotčen majetek, s nímž brigáda socialistické práce fakticky disponuje, není takový trestný čin spáchán v právním smyslu ke škodě brigády socialistické práce, nýbrž ke škodě těch právních subjektů, které příslušné hodnoty vyčlenily ze své majetkové sféry a svěřily do faktické dispozice brigády socialistické práce.

Z toho je zřejmé, že bylo třeba přesně zjistit, z jakých zdrojů pocházely prostředky k dispozici brigády socialistické práce a kdo tedy ve skutečnosti byl jejich vlastníkem. Pouze v rozsahu, v němž byly zpronevěřeny prostředky, které byly majetkem socialistických organizací (národního podniku, Revolučního odborového hnutí apod.), bylo možno posuzované jednání považovat za trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví spáchaný formou uvedenou v § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. Provedené důkazy ovšem naznačují, že brigáda socialistické práce fakticky disponovala i s prostředky, které ze svého osobního vlastnictví (z mezd, odměn za zlepšovací návrhy apod.) sdružili jednotliví členové kolektivu. V tomto směru bylo nutno objasnit, co bylo mezi členy kolektivu ohledně sdružených prostředků dohodnuto, a podle toho posoudit, o jaký právní vztah šlo, to znamená, zda každý člen kolektivu zůstal vlastníkem vložené částky nebo zda mezi členy kolektivu vzniklo podílové spoluvlastnictví sdružených prostředků apod. Podstatou věci však zůstává, že prostředky sdružené jednotlivými členy kolektivu neztratily charakter osobního vlastnictví a že jejich zpronevěřením nemohl být spáchán trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák., nýbrž jen trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. (nehledě na případnou přísnější právní kvalifikaci).

Protože brigáda socialistické práce nemá postavení socialistické organizace, nemohly být sdružené prostředky v osobním vlastnictví členů kolektivu pokládány ani za věci v opatrování socialistické organizace ve smyslu § 139 tr. zák.

Náležité zjištění, komu byla trestným činem způsobena škoda, bylo významné nejen pro správné právní posouzení skutku, ale i pro postup soudu v adhezním řízení. Závodní výbor ROH, s nímž okresní soud jednal jako s poškozeným ve smyslu § 43 odst. 1, 2 tr. ř. a jemuž také přiznal náhradu škody ve výši odpovídající celé zpronevěřené částce, mohl vykonávat práva poškozeného pouze ve vztahu k té části zpronevěřených prostředků, které byly ve vlastnictví Revolučního odborového hnutí a nikoli též ve vztahu k prostředkům, které byly v majetku jiné socialistické organizace (národního podniku Poldi SONP Kladno) nebo v osobním vlastnictví členů kolektivu. Okresní soud měl v adhezním řízení postupovat tak, aby výkon práv poškozeného umožnil všem poškozeným, jimž byla trestným činem způsobena škoda.

Protože se výrok o vině trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), c) tr. zák. v otázce, kterým subjektům byla způsobena škoda, opírá o skutkové závěry odporující ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř. o zjišťování skutečného stavu věci a hodnocení důkazů, byl z podnětu stížnosti pro porušení zákona zrušen jako výrok, jímž byl porušen zákon v neprospěch obviněného.